Script themabijeenkomst 1 februari 2021
Cultuurhistorie en cultuur
19.00 – 21.00 uur | Teams
Versie 31 januari 2021

Aanleiding
De gemeenteraad van Amsterdam stemde 2 juli 2020 in met de voorkeurslocatie van de nieuwe Meervaart aan de zuidwestoever en deels in de Sloterplas. Hierover is veel te doen en uit de enquête blijkt dat juist over de locatiekeuze en het afwegingsproces verdeeldheid is. Daarom is besloten om een breed participatieproces te organiseren bestaande uit verschillende themabijeenkomsten. Gestart is met een enquête, een informatiebijeenkomst over deze enquête en de themabijeenkomsten:
- Op 14 december over centrumontwikkeling en eerdere locatieafwegingen
- Op 11 januari over door wie het Osdorpplein, de Meervaart en de oever van de Sloterpas gebruikt worden, nu en in de toekomst
- Op 18 januari over landschap, water en ecologie
- Op 25 januari over de ideale Meervaart.

Tijdens de themabijeenkomst van 1 februari, de vijfde in rij, staat het erfgoed centraal. Erfgoed is een breed begrip. Want hierbij gaat het niet alleen om dat wat je ziet zoals de gebouwde omgeving of monumenten (materieel erfgoed), maar ook om het gedachtengoed (immateriële erfgoed). Daarnaast gaat het niet alleen om de geschiedenis (cultuurhistorie), maar ook hoe mensen het nu beleven en er in de toekomst mee zouden kunnen omgaan (het zogenoemde levend erfgoed). Om het erfgoed vanuit verschillende invalshoeken en interpretaties te belichten, zijn zes korte presentaties voorbereid.

Jeroen Schilt (Monumenten & Archeologie, gemeente Amsterdam) schetst de ontstaansgeschiedenis van het Algemeen Uitbreidingsplan uit 1935. Hij spreekt van een totaalcompositie waar landschap en stedenbouw, openbare ruimte en bebouwing met elkaar verweven zijn. Hij staat stil bij de twee stedelijke koppen van de Sloterplas en de twee groene flanken. Voor de stedelijke kop aan de zuidoever (Osdorpplein – Meer en Vaart – Sloterplas) laat hij zien dat hier een snelweg voorzien was die er uiteindelijk niet gekomen is, maar welke sfeer hier altijd beoogd is te realiseren: een combinatie van verstedelijking en groen. [redacted] benadrukt het groene karakter van de Sloterplas en zijn oevers, maar geeft ook aan dat dit altijd in goede samenhang moet zijn met de verstedelijking. Nieuwe plannen voor de zuidoever staan voor een delicate opgave, waarbij het aankomt op een integrale herinrichting van Meer en Vaart en zuidoever in zorgvuldige samenhang met het Osdorpplein, Sloterplas en Lelylaan.

[redacted] (Erfgoedvereniging Heemschut) gaat in op het verzoek van deze vereniging om de Sloterplas en zijn volledige oevers en de directe omringende bebouwing – omgeven door de Oostoever, het Christoffel Plantijnpad, de Cornelis Lelylaan, Meer en Vaart en de President Allendelaan – te beschermen als gemeentelijk beschermd stadsgezicht. In zijn presentatie benadrukt Vervat dat de Sloterplas met zijn oevers het hart zijn van het wederopbouwgebied Westelijke Tuinsteden. Dit heeft zeer grote stedenbouwkundige of ruimtelijke en cultuurhistorische waarden. Om dat hart te kunnen ervaren zijn zichtlijnen naar de plas van essentieel belang, niet alleen vanaf de oevers en op diverse plekken vanuit het park op het water, maar ook vanaf de omringende wegen. Eerder is de noordoever aangewezen tot beschermd gezicht. Heemschut is altijd tijden deze slechts gedeeltelijke aanwijzing geweest. Omdat het een eenheid is en andere delen van de oevers voortdurend onder druk staan, is het noodzakelijk om ook de oevers aan de oostkant, de zuidkant en de westkant en de plas zelf optimaal te beschermen.

[redacted] (Parlement van de Scheggen) refereert aan een recent initiatief van het architectuurcentrum ARCAM en BOOM Landscape waar, met vier architectenbureaus, voorstellen zijn gedaan om de groene scheggen van Amsterdam te beschermen en open te houden, maar ook opnieuw te activeren. Want een sterk groeiende stad vraagt om een actief groenbeleid.
Dit initiatief heeft een manifest opgeleverd, waarin voor de vier scheggen (Amstelscheg, Amsterdamse Boschscheg, Scheg van West en Brettenscheg) ideeën zijn geopperd. Voor de scheg waar de Sloterplas

en het Sloterpark deel van uit maken, bepleit [redacted] niet 'terug naar Van Eesteren' te gaan, maar 'verder met Van Eesteren' te gaan. Hij ziet kansen om de kwaliteit van het groen en het water te verbeteren met een culturele voorziening zoals de Nieuwe Meervaart, wanneer dit zeer zorgvuldig gebeurt en er voorwaarden worden gesteld aan het integrale ontwerp van gebouw en omgeving. In ieder geval zal nieuwbouw het Rondje Sloterplas moeten verbeteren en verfijnen.

[redacted] (Technische Universiteit Delft) staat stil bij een ander aspect van de geschiedenis, namelijk eerdere (ontwerpen voor) culturele gebouwen die een relatie zijn aangegaan met het landschap. [redacted] noemt de Parkschouwburg aan de Plantage Parklaan en Plantage (tegenwoordig Werthempark). Dit theater werd gebouwd in de jaren 1882-1883 en is in 1911-1912 weer gesloopt. Andere voorbeelden die in de presentatie voorbij komen zijn het Concertgebouw met een toenmalige tuin en een schets voor een theater aan de rand van het Vondelpark van architect Wijdeveld. De voorbeelden laten zien dat culturele gebouw het landschap mede kunnen vormen, zonder het te domineren. Voor de Sloterplas ziet [redacted] mogelijkheden aan de rand van de zuidoever (hoek Lelylaan/Meer en Vaart), mits in ieder geval de groene oever open blijft.

[redacted] (ISH Dance Collective) droomt van een bruisende plek aan de Sloterplas. Op de zuidwestoever, in de Sloterplas is een mooie plek, mits het goed geÏntergreerd is met het landschap. In harmonie moeten gebouw, activiteiten in en rondom het gebouw en de omgeving in elkaar overvloeien. Een rooftop kan hier een extra waarde aan geven. ISH Dance Collective staat het voor leggen van connecties met mensen. Een mooi theater kan hier aan bijdragen, onder de voorwaarde dat het ook een plek wordt van iedereen: van gevestigde cultuur tot lokale artiesten en een fijne hang out plek voor jongeren.

[redacted] (Meervaart, cultuurfonds ZOZ) gaat terug naar een tentoonstelling die de Meervaart georganiseerd heeft in 1986. Deze tentoonstelling, 9 jaar na de opening van het vrijetijdscentrum, toont wat hem betreft de kracht van de Meervaart. De Meervaart is in staat om in contact te staan bij de buurt. Tegenwoordig bijvoorbeeld door educatie en talentontwikkeling. Maar het weet ook, zoals met zo'n expositie over tien jaar design door Parijse topontwerpers, internationaal georïenteerd te zijn. Deze brede waaier aan activiteiten kenmerkt wat de kracht van de Meervaart: lokale verbinding en internationale allure.

Na deze korte introducties op verschillende manieren van omgang met cultuurhistorie en cultuur, komen zes vragen uit de presentaties verder in de breakout rooms aan de orde:

- Naar aanleiding van [redacted]: de Sloterplas is het magistrale middelpunt van Nieuw-West. Een totaalcompositie waarin groen leidend is. Wat betekent dit voor de zuidoever?
- Naar aanleiding van [redacted]: de Sloterplas en alle oevers zijn zo waardevol en zo´n eenheid, dat deze de allerhoogste bescherming nodig hebben (beschermd stadsgezicht). Wat betekent zo'n bescherming voor de toekomst?
- Naar aanleiding van [redacted]: beschermen en openhouden van Sloterplas en oevers, maar ook laden en activeren. Dit kan inhouden: nieuwbouw integreren met en verfijnen van Rondje Sloterplas. Wat vindt u hiervan?
- Naar aanleiding van [redacted]: er zijn historische voorbeelden in Amsterdam waar relaties gelegd zijn tussen theater, water en groen. Zou dit, onder voorwaarden, ook aan de Sloterplas kunnen?
- Naar aanleiding van [redacted]: connecties met mensen maak je door optimaal gebruik te maken van je omgeving. Is een theater op de zuidoever van de Sloterplas de uitgelezen plek?
- Naar aanleiding van [redacted]: de kracht van de Meervaart is: een sterke verbinding met de buurt, maar ook internationale allure. Hoe is deze combinatie te stimuleren?

Doel themabijeenkomst 'cultuur en cultuurhistorie'

- Informatie geven over het totale participatieproces: waarom en hoe in gesprek + wat zijn de resultaten van de eerste vier themabijeenkomsten (14/12, 11/1, 18/1 en 25/1) en de Opp App hierover?

– Verschillende standpunten over cultuurhistorie en cultuur presenteren om hiermee de breedte van het begrip erfgoed te laten zien: van beschermen tot doorontwikkelen, van voorkeurslocatie als kans tot geen gebouw op zuidoever.
– Aan de hand van 6 vragen verder in gesprek over de betekenis van cultuurhistorie en cultuur voor Nieuw-West, de zuidoever en de Meervaart.

Algemene opzet bijeenkomst

1. Plenaire start met korte presentatie over proces [redacted]
– Waarom in gesprek?
– Waarover in gesprek?
– Uitkomsten eerdere vier bijeenkomsten (via gesprek en app)
– Hoe in gesprek (inclusief 'spelregels')
– Zes korte presentaties, waarvan de eerste [redacted] wat langer is (5 minuten) om zo de geschiedenis van het AUP in te leiden. Vervolgens vijf korte presentaties van 1,5 – 2 minuten.
2. Vervolgens in Teams-kamers van max 15 personen uit elkaar. Hier nader in gesprek aan de hand van de zes vragen.
    - In elke kamer twee vertegenwoordigers van gemeente.
    - Moderator van gemeente begeleidt het gesprek en kan zo de Meervaart ook ruim aan het woord laten ter toelichting op stellingen/vragen
    - Er zijn 6 vragen voorbereid, die beginnen bij de ontstaansgeschiedenis van Nieuw-West en de Sloterplas in het bijzonder en doorgaan tot een droom over nieuwbouw op de voorkeurslocaties als optimale plek voor het verbinden van mensen.

Script

Start – plenair		
18.55 uur	Deelnemers komen binnen bij Teams	
19.00	[redacted] (moderator) heet welkom en licht toe: - Programma - Waarom en waarover in gesprek? - Hoe in gesprek? -	
19.10	De zes filmpjes worden een voor een gestart met een korte introductie van [redacted] op de sprekers.	
19.25	[redacted] vat aan de hand van een sheet met gezichten en stellingen.	

In gesprek		
19.30	Alle deelnemers gaan naar 'hun kamer'. Per kamer max 15 personen: - Moderator (gemeente) - Verslaglegger - 13 deelnemers	
19.30	Moderator stelt zich voor en geeft zijn/haar verwachting van de avond aan, namelijk: - Het begrip 'erfgoed' van vele invalshoeken bezien: van materiaal (wat zie je) tot immateriaal (hoe beleef je het), van geschiedenis tot toekomst.	

	Moderator vraagt iedereen zich kort voor te stellen en vraagt waarom het onderwerp van deze avond aanspreekt. Bijvoorbeeld met de vraag: waar denk je aan als je cultuurhistorie en cultuur hoort?	
19.40	Moderator gaat de zes vragen langs.	
20.45	Terug naar plenair	

Einde – plenair		
20.50	[redacted] loopt kort langs de moderatoren van de 'kamers': hoe is het gesprek verlopen? Wat waren de meest opmerkelijke discussies?	
21.00	[redacted] sluit af: dankt, verwijst naar verslag en app-traject en kondigt vervolgbijeenkomsten aan.	

Indeling 'kamers'

	Moderator	Extra vanuit gemeente
1	[redacted] [redacted]@amsterdam.nl 06 [redacted]	[redacted] [redacted]@amsterdam.nl 06 53 67 6163 [redacted] [redacted]@amsterdam.nl 06 [redacted]
2	[redacted] [redacted]@amsterdam.nl 06 [redacted]	[redacted] [redacted]@amsterdam.nl 06 [redacted] [redacted] [redacted]@amsterdam.nl 06 [redacted]
3.	[redacted] [redacted]@inbo.com 06 [redacted]	[redacted] [redacted]@amsterdam.nl 06 [redacted]
4	[redacted] [redacted]@amsterdam.nl	[redacted] [redacted]@amsterdam.nl 06 [redacted]